

bevelingen worden gedaan. Enkele middelen, zoals dalapon, simazin en groeistoffen worden reeds geruime tijd met succes bij de onkruidbestrijding in beplantingen toegepast. Dit succes

blijft overigens achterwege wanneer de toepassingsvoorschriften niet worden opgevolgd.

Ir. H. A. van der Meiden / **Papierindustrie subsidieert populierenaanplant**

Directeur Stichting Industrie-Hout

Om telers die populier bij kleine plantafstand (400 à 600 bomen per ha) willen planten, te steunen, heeft de Nederlandse papierindustrie besloten gedurende voorlopig 5 jaar jaarlijks een bepaald bedrag te besteden aan de verschaffing van gratis populiereplantsoen. Zij geeft hierbij de voorkeur aan beplantingen van behoorlijke omvang. Alvorens hierover meer te zeggen, willen wij eerst enige opmerkingen maken over de betekenis van de populier voor de papierindustrie, en over enkele aspecten van de plantafstand.

Populier als grondstofleverancier van de papierindustrie.

Het is zowel binnen de kringen van populierentelers als op vele plaatsen daarbuiten nu wel bekend dat de Nederlandse papierindustrie sinds enkele jaren een grote interesse is gaan tonen voor het populierehout. Dit is wel het duidelijkst gebleken uit het voorstel, dat de Vereniging van Nederlandsche Papierfabrikanten in februari 1965 aan de regering heeft gericht, om 5000 ha populierenbos in de IJsselmeerpolders te bestemmen voor papierhoutproductie. Over dit voorstel heeft Prof. Hellings in „Populier” van mei 1965 een artikel doen verschijnen, zodat we de lezers van dit tijdschrift daarnaar kunnen verwijzen. Het is echter wel wenselijk om over de achtergrond van het voorstel nog iets te zeggen, omdat daarmee meteen het antwoord wordt gegeven op een vraag, die wij vaak tegenkomen, namelijk hoe het te rijmen valt dat de papierindustrie op dit moment geen populierehout gebruikt terwijl zij toch zoveel interesse voor dit hout heeft.

Om te beginnen moeten we opmerken dat in de Nederlandse papierindustrie wel reeds een afzet voor populierehout bestaat, namelijk in de „semi-chemical” sector. Hiervoor is echter zeker geen eerste kwaliteit hout nodig, het hoeft niet geschild te zijn en naast stamhout kunnen zelfs zwaardere takken worden gebruikt.

Lage eisen brengen een lagere prijs met zich mee, lager dan die welke bijvoorbeeld voor populierehout kan worden betaald dat in de „slijp” sector van de papierindustrie wordt verwerkt. Hiervoor zijn de eisen hoger: Het moet stamhout zijn, het hout moet vrij recht zijn, geen ernstige verkleuringen hebben en moet geschild worden afgeleverd. De vereiste eigenschappen van het produkt dat er uit vervaardigd wordt, de houtslip, brengt deze hogere eisen met zich mee. Populier levert een voor verschillende doeleinden uitstekende houtslip, die, in ons land geproduceerd, in de Nederlandse papierindustrie voor verschillende papieren en kartons een goede vervanging zou betekenen van een deel van de import van slip.

Dat er in Nederland nog geen fabriek is, die slip uit populieren maakt, wordt veroorzaakt door het ontbreken van een voldoende, ieder jaar te leveren kwantum geschikt populierehout. Voor een dergelijke fabriek is namelijk een zeer grote hoeveelheid dun hout (10-30 cm diameter) - ongeveer 70.000 m³ - minimaal nodig om er een rendabel bedrijf van te kunnen maken. De houtvoorziening van een dergelijke fabriek kan en moet ook groter zijn dan dit minimum-kwantum, maar mag beslist niet kleiner zijn.

Deze overweging nu is de aanleiding geweest voor de Nederlandse papierindustrie om aan de regering in 1965 te vragen in de IJsselmeerpolders de mogelijkheid te scheppen deze 70.000 m³ jaarlijks te produceren. Daarmee is de basis gescha-

pen om een slijpfabriek te stichten. Als prijs voor het hout is door de papierindustrie toen genoemd f 40,— per m³ uitgeslept lang hout met schors.

Is er eenmaal een dergelijke fabriek, dan kan deze zich voor de noodzakelijke aanvullende houtvoorziening richten op de populierentelers elders in het land. Deze krijgen aldus een sterke uitbreiding van hun mogelijkheden, het tophout en dunningshout van populier, met een diameter van 10-30 cm, af te zetten tegen betere prijzen dan die welke gemiddeld nu voor dergelijk hout worden betaald.

Dicht of wijd planten.

Zoals wij al opmerkten is een uitbreiding van de verwerkingscapaciteit van een slijpfabriek boven het minimum van 70.000 m³ een noodzaak voor een dergelijk bedrijf. Deze uitbreiding zal voor een groot deel van buiten de IJsselmeerpolders moeten komen. Van groot belang daarbij is dat dicht geplant wordt, bijvoorbeeld 4 x 4 of 5 x 5 m, zodat dunningshout wordt geproduceerd. Dit komt reeds na 10 à 15 jaar beschikbaar, en geeft bovendien een vergroting van de totale produktie van dun hout per hectare. Bij een grote plantafstand komt hiervoor alleen het tophout van zware bomen in aanmerking, en dan pas na 25 jaar of langer. Immers, als men wijd plant (7 x 7 m of nog wijder) is een kortere omloop oneconomisch, omdat men dan te weinig houtmassa per hectare teelt. Nu is het o.i. ook in het belang van de teler, dichter te planten dan men in Nederland algemeen gewend is.

Als men namelijk een grote plantafstand toepast, mikt men geheel op een produktie van zwaar hout. Plant men bv. 4 x 4 of 5 x 5 m, dan heeft men twee mogelijkheden: Of men dunt na 10 à 15 jaar en laat de resterende bomen doorgroeien voor de produktie van zwaar hout, of men kapt de hele opstand bij korte omloop, als 10 jaar na het planten mocht blijken dat de prijzen van dun hout ten opzichte van die van het zware hout dit aantrekkelijk maken.

Men kan aldus zijn beslissing over de vraag, welk sortiment hout het beste geteeld kan worden, 10 jaar uitstellen. Dit is een belangrijke overweging, nu in Europa de vraag naar en de prijs van zwaar populierehout lijkt te stagneren of zelfs te verminderen, terwijl de produktie van populierehout toeneemt. In de IJsselmeerpolders heeft Staatsbosbeheer uit deze ontwikkelingen de o.i. juiste conclusie getrokken, en de populierenbossen aldaar met kleine plantafstand (overwegend 4 x 4 m) aangelegd.

Uiteraard loopt men bij dicht planten het risico dat het dunne hout niet voor aantrekkelijke prijzen afzetbaar is. Ditzelfde risico is echter, zoals de situatie er nu uitziet, zeker ook verbonden aan de teelt van zwaar hout. Men kan slechts stellen dat bij dicht planten de mogelijkheid is geopend, een keuze te maken tussen de produktie van dun hout en die van zowel dun als zwaar hout, terwijl men bij wijde plantafstand gedwongen is alleen zware stammen te telen.

Gratis leverantie van plantsoen door de papierindustrie.

Om de aanplant van populier bij dichte plantafstand in bosverband ook buiten de IJsselmeerpolders te stimuleren, heeft de Nederlandse papierindustrie besloten financiële steun te verlenen aan die telers, die besloten hebben populieren relatief

dicht te planten. Hierbij moet gedacht worden aan 400 à 600 stuks per ha. Deze steun wordt verleend in de vorm van de gratis levering van één-jarig plantsoen, en zal geschieden via de Stichting Industrie-Hout. Hiertegenover staat, behalve uiteraard de dichte plantafstand, als voorwaarde dat al het hout, dat in de aldus gesubsidieerde beplantingen wordt geproduceerd, steeds via de Stichting Industrie-Hout eerst aan de papierindustrie wordt *aangeboden*. Het moet aan de papierindustrie alleen dan worden *geleverd* als elders geen hogere prijs kan worden verkregen. Dit betekent voor de teler dus geen enkel financieel nadeel bij de verkoop, wel het voordeel dat men een contact, een binding heeft met een potentieel belangrijke houtafnemer.

De Stichting Industrie-Hout zal zelf het nodige plantsoen inkopen, of, indien nodig, hierbij de bemiddeling van ervaren inkooporganisaties inroepen. De Stichting wil er namelijk zeker van zijn dat het door haar geleverde één-jarige plantsoen van uitstekende kwaliteit is, terwijl voorts de rassenkeuze gericht moet zijn op enerzijds een zo groot mogelijke houtproductie, anderzijds op een zo groot mogelijke beperking van de kans op ziekten en andere teleurstellingen. In verband hiermee zal de Stichting een nauwe samenwerking zoeken met het bosbouwkundig onderzoek, terwijl ook anderszins het voor de hand ligt dat zij in verband met de subsidiëring zal trachten zoveel mogelijk samen te werken met de instanties die op het gebied van de bosbouwvoorlichting werkzaam zijn.

De papierindustrie zal de gratis plantsoenlevering doen ingaan met het plantseizoen 1967/68. Zij heeft voorkeur voor grotere beplantingen, zodat deze voorrang genieten. Hiertoe is men niet alleen gekomen om de administratieve konsekventies van de subsidie tot een minimum te beperken, maar ook om later de moeilijkheden van een te versnipperd houtaanbod, moeilijkheden zowel voor de industrie als bepaald ook voor de telers, te voorkomen.

In dit verband kan worden gewezen op de wederzijdse voordelen van levering van gratis plantsoen door de papierindustrie aan combinaties van telers, die samen een behoorlijke oppervlakte beplanten en die dan later ook hun hout gecombineerd kunnen aanbieden. Hier ligt een goede mogelijkheid voor organisaties als de Brabantse en Limburgse populierenverenigingen om hun activiteiten uit te breiden tot samenwerking op het gebied van de aanleg van de beplantingen en de afzet van het hout. Een dergelijke samenwerking, het naar buiten optreden als een commercieel gerichte telers-organisatie, zou de financiële uitkomsten van de populierenteelt voor de leden alleen maar verbeteren, de taak van de bosbouwvoorlichtingsorganisaties vergemakkelijken en het houtaanbod aantrekkelijk maken voor elke houtverwerkende industrie, ook de papierindustrie ¹⁾.

¹⁾ Diegenen die interesse hebben voor de levering van gratis plantsoen, zoals hierboven uiteengezet, kunnen zich in verbinding stellen met de Stichting Industrie-Hout, Bowlespark 18 te Wageningen.

J. Roersch / Populier en landbouw (Slot)

Provinciale Waterstaat Noord-Brabant, Afd. Wegbeplantingen

In het nummer van februari 1966 (pag. 17) verscheen het eerste deel van dit artikel. Daarin werd de aanleg van een populierenbeplanting met een tussenteelt van akkerbouwgewassen behandeld en werden de financiële resultaten van deze

gewassen besproken.

Tevens werd vermeld, dat een deel van het terrein werd benut voor de teelt van zwarte bessen. Het financiële resultaat van de bessenenteelt is samengevat in onderstaande tabel:

Tussenteelt van 2 ha zwarte bessen

	uitgaven			totaal	opbrengst op veiling	bruto winst
	kunstmest	ziektebestrijding	oogst bessen			
1958	f 400,—	f 400,—	f 400,—	f 1200,—	f 3474,—	f 2674,—
1959	f 400,—	f 100,—	f 600,—	f 1100,—	f 6950,—	f 5850,—
1960	f 400,—	f 100,—	f 1000,—	f 1500,—	f 8512,—	f 7012,—
1961	f 400,—	f 100,—	f 1200,—	f 1700,—	f 5225,—	f 3525,—
1962	f 400,—	f 100,—	f 1200,—	f 1700,—	f 4613,—	f 2913,—

In de wintermaanden van 1962/1963 zijn de zwarte bessen gerooid wegens te geringe opbrengst tengevolge van het steeds groter worden van de kroon van de populieren. De vermindering van de bruto winst blijkt duidelijk uit voorgaand overzicht.

Bij de tussenteelt van zwarte bessen zijn twee rassen geplant n.l. 'Wellington XXX' en 'Roodknop'. Van elk ras is 1 ha aangelegd; per ha zijn 1500 struiken geplant. Volgens de teler is de teelt van het ras 'Roodknop' een mislukking geworden. Deze heeft geen opbrengst van betekenis gegeven. De opbrengst per struik was 1/2 kg, van de 'Wellington XXX' 1 kg. De groei van de 'Roodknop' was echter goed. Getracht is door een andere snoeimethode en bemesting de opbrengst te verbeteren, hetgeen niet is gelukt. De goede opbrengst van de 'Wellington XXX' heeft de slechte opbrengst van de 'Roodknop' gedeeltelijk gecompenseerd. Had men bij de aanleg alleen

gebruik gemaakt van het ras Wellington XXX, dan was de opbrengst 25 % hoger geweest.

Conclusie:

De opbrengstgegevens van de uitgeoefende teelten met akkerbouwgewassen en zwarte bessen onder populieren tonen aan, dat tussenteelten slechts vijf tot zes jaar na de aanplant van de populieren rendabel zijn.

Dit is het gevolg van de groei van de populieren (groter lengte, grotere kroon en wortelconcurrentie). Daardoor valt er meer schaduw op de bodem en ontstaat er meer concurrentie bij de opname van voedingsstoffen en vocht uit de grond.

Granen hebben enkele voordelen tegenover andere gewassen:

Ze zijn het minst arbeidsintensief, vergen weinig overige kosten, geven weinig risico's en bieden daarnaast de mogelijkheid van een zeker rendement.